

www.litusgo.eu

LitusGo El Kitabı
Modül 11
**Peyzaj ve Marina Görünüm
Yönetimi**

Editör: Isotech Ltd, Çevresel Araştırma ve Danışmanlık

www.isotech.com.cy

LitusGo, Leonardo da Vinci Programı, Yenilik Geliştirme için Çok Taraflı Proje, 2009 tarafından Avrupa Komisyonu'nun desteği ile finanse edilmektedir.

Bu eğitim kılavuzu sadece yazarın görüşlerini yansıtır, ve Komisyon burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanımından sorumlu tutulamaz.

ISBN set 978-9963-720-65-1

ISBN 978-9963-720-77-4

LitusGo Eğitim Kılavuzu'na Giriş

LitusGo El Kitabı, LitusGo portalı, www.litusgo.eu nun' içerisinde yer alan LitusGo eğitim paketinin bir parçasıdır. LitusGo, Entegre Kıyı Alanları Yönetimi ve iklim değişikliklerinin etkilerine tepki konularında, yerel otoritelerin ve paydaşların eğitimlerini ve kapasite gelişimini hedeflemektedir.

Bu Kılavuz 20 özerk, müstakil ve birbiriyle ilişkili modülden oluşmaktadır. Modüller, Yunanca, İngilizce, Türkçe ve Malta dillerinde mevcuttur ve üç farklı şekilde kullanılabilir: LitusGo portalındaki özel wiki uygulaması, dvd ve basılı versiyonu. Bu basılı versiyon, her modül için bir kitapçık olmak üzere, LitusGo Kılavuzu'nun 20 müstakil kitapçığından oluşmaktadır ve kolektif kutu içerisinde bulunmaktadır.

LitusGo Eğitim Kılavuzu Modülleri'nin Listesi

- Modül 1: Avrupa Yasal Çerçevesi
- Modül 2: Paydaş / halk katılımı
- Modül 3: Sürdürülebilir turizm-taşıma kapasitesi
- Modül 4: Su kaynakları yönetimi
- Modül 5: Balıkçılık / balık çiftçiliği
- Modül 6: Deniz suyu kalitesi
- Modül 7: Ekosistemlerin yönetimi (kara ve kıyı ekosistemleri)
- Modül 8: Atık yönetimi / geri dönüşüm / kompost
- Modül 9: Hava Kirliliği
- Modül 10: Arsa kullanımı / kenstel planlama / kıyı aşırı gelişimi
- Modül 11: Peyzaj ve Marina Görünüm Yönetimi
- Modül 12: Kıyı erozyonu kontrolü
- Modül 13: Toplumsal rahatsızlık konuları 1: ses kirliliği
- Modül 14: Toplumsal rahatsızlık konuları 2: ışık and termal kirlilik, kokular
- Modül 15: Arkeolojik alanlar / tarihi yerler/ kültürel miras
- Modül 16: Olağanüstü hal yönetimi: sel riskleri, kıyısal seller and fırtına dalgaları
- Modül 17: Kuraklık
- Modül 18: Çölleşme
- Modül 19: Enerji kullanımı, tüketimi and yönetimi
- Modül 20: Yeşil Binalar

Krediler

LitusGo Eğitim Kılavuzu, LitusGo Eğitim Kılavuzu alışma grubu tarafından geliştirilmiştir: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19 modülleri lehdar / koordinatörleri ISOTECH Ltd'in bilimsel ekibi tarafından hazırlanmıştır. Ana yazarlar: Michael I. Loizides, Kimya / evre Mühendisi and Xenia I. Loizidou, Kıyı / İnaşaat Mühendisi. Constantinos Georgiades (BKAY'nde MSc) tüm genel düzenlemeden sorumludur. Eğitim Kılavuzunun basılı kopyası Anastasia Georgiou tarafından tasarlanmıştır.

Modül 3, 4, 5, 10, 11, 15, 20 Elliniki ETAIRIA'nın Sürdürülebilir Ege Programı bilimsel ekibi tarafından hazırlanmıştır - evre ve Kültür Derneği. Büyük yazarlar: Gürcistan Kikou, Coğrafyacı, MSC evre (Sürdürülebilir Ege Programı Yöneticisi), Alexandros Moutaftsis, Ekonomist, Msc evre, Leonidas Economakis, Siyasal Bilimler, MA Uluslararası Kalkınma.

Kıyı ve Denizcilik Birliği (EUCC) adına Dr Alan Pickaver, eğitim materyallerinin kalite kontrolünden sorumludur.

LitusGo ortaklıkları:

Kordinatör/ Lehdar:

ISOTECH Ltd Çevre Araştırma ve Danışmanlık
www.isotech.com.cy

Kıbrıs:

Baf Belediyesi www.pafos.org.cy

AKTI Proje ve Araştırma Merkezi, www.akti.org.cy

Yunanistan:

ELLINIKI ETAIRIA - Çevre ve Kültürel Miras Derneği

www.ellet.gr / Sürdürülebilir Ege Programı, www.egaio.gr

ONISIS web gelişimi www.onisis.gr

Malta:

Kirkop Belediyesi www.kirkop.gov.mt

Hollanda:

EUCC – Kıyı ve Denizcilik Birliği www.eucc.net

Modül 11

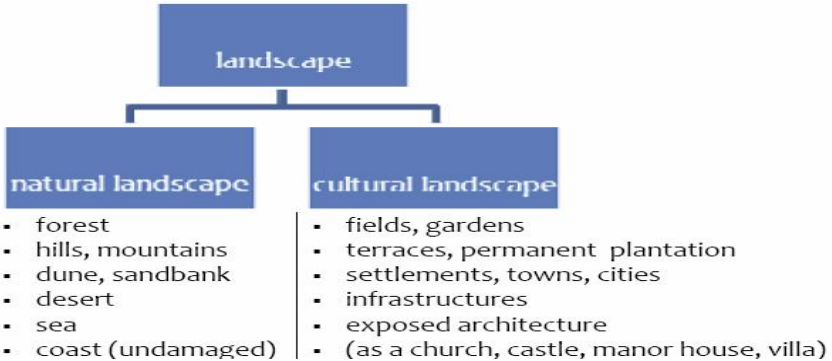
Peyzaj ve Marina Görünüm Yönetimi

1| Teorik Altyapı

Bir peyzaj proje tasarımının yaratılması, üzerinden gidilmesi ve bakım sürecine peyzaj yönetimi denir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (Avrupa Konseyi, 2000) madde 1'e göre:

Peyzaj, insanlar tarafından algılandığı şekliyle, bir alanın karakterinin doğal ve/veya insani faktörler eyleminin ve etkileşiminin sonucudur. Peyzaj yönetimi, sürdürülebilir kalkınma perspektifinden, bir peyzajın düzenli bakımını sağlamak için eylem anlamına gelir; Sosyal ekonomik ve çevresel süreçler sonucunda oluşan değişikliklere rehberlik eder ve uyumlu hale getirir.

Doğal manzaralar, doğa kurallarına göre oluşmuş manzaralardır. Diğer taraftan kültürel peyzajlar, insan aktiviteleri ve etkileri sonucu doğal manzarada oluşan peyzajlardır (örneğin geleneksel tarım yöntemleri)

Resim 1. "Akdeniz'de gözeçarpan manzaralar" (PAP/RAC 2010).

Peyzaj yönetimi, arazi yönetimine dayalı iken sahil peyzaj yönetimi (deniz de dahil olmak üzere) kıyı-deniz yönetimi anlamına gelir. 'Deniz-scapes' terimi LitusGo tarafından deniz ve manzara söz konusu olduğunda daha doğru bir terim kullanma çabası ile oluşmuştur.

Ne yazık ki, Akdeniz örtüsünün eşsiz ve akılda kalır olmasına rağmen, yönetimi hala daha etkili olmaktan uzak, kitle turizmi bunların bozulmasına ve hatta bazı durumlarda tamamen yıkımına neden olmaktadır.

Resim 1. Ünlü deniz peyzajı: Afrodit kayası-Baf, Kıbrıs

'Peyzaj, tüm dünyadaki insanların hayat kalitesinin önemli bir parçası; kentsel bölgelerde ve kırsal kesimde bozulmuş alanların yanı sıra yüksek kaliteli alanlarda, olağanüstü güzelliği ile bilinen alanlar yanı sıra günlük olarak tanınan alanlarda da. (Ibid)'

LitisGo Projesi deniz-scape ve peyzaj yönetimi hakkındaki bu bilgi ve eğitim boşluğunu doldurmak için çaba sarf etmekte, yerel karar verici merciler ve yerel paydaşların kara ve deniz yönetimini tanıtmak için karar verip aksiyona geçmeleri için pratik ve uygulanabilir öneri ve çözümler sunmaktadır.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne göre ((Floransa, 20.X.2000- 9/05/11 tarihine göre 39 ülke Deniz-Kıyı çevresi yönetimi: tarafından imzalanmış ve 33 ülke tarafından onaylanmıştır);

'... Tarım, ormancılık, sanayi ve maden üretim tekniklerindeki gelişmeler ve bölgesel planlama, şehir planlama, ulaşım, altyapı, turizm ve rekreasyon ve daha genel bir düzeyde dünya ekonomisindeki değişiklikler birçok durumda peyzajların dönüşümünü hızlandırmaktadır '

Yapılan hasar o kadar ciddidir ki manzara karakterini tamamıyla değiştiriyor.

Peyzaj planlamasında, savunmasızlık 'doğal ve sentetik çevresel değerler üzerinde planlanan faaliyetlerin olası olumsuz etkileri.' (Steiniz, 1967 Golobic ve Beskvar Zaucer, 2010).

Kuşkusuz bazı manzaralar diğerlerinden daha duyarlıdır. Bazı değişkenlerin neden bir çeşit mevkileri etkilediğini ayırt etmek zor olmasına rağmen, görsel manzara açığındaki iki esas nedeni tanımlamak mümkündür;

1) İnsan müdahaleleri ve

2) Çevresel nedenler: Hem ışık, hava durumu, yılın belirli zamanları gibi dış faktörler hem de eğim, toprak, bitki örtüsü gibi içsel faktörler (Χατζηστάθη & Ισικουόδη, 1995).

Kıyı-Marin Yönetimi:

Akdeniz kıyı şeridi, yaklaşık 46.000 km uzunluğunda ve adanın kıyı şeridi yaklaşık 19.000 km'dir (SOED 2009). Ne yazık ki, çoğunlukla düzensiz olan kıyısız yerleşimin çizgisel doğası nedeniyle, kıyı alanı toplam uzunluğunun yaklaşık% 40 (RAC / PAP, 2010:6) zaten işgal edilmiş durumdadır. Esas olarak insan faaliyetlerinin sebep olduğu Akdeniz kıyı peyzajın bozulmasının arkasındaki en önemli faktörlerden bazıları;

- a) Kıyı bölgelerindeki kontrolsüz kentleşme b)yerleşimdeki gelişmelerin artması (genellikle kültürel mimarisine aykırı olarak) ve dar kıyı bölgelerindeki kitle turizmi c) kıyı bölgelerindeki aile evlerinin düzensiz şekilde inşa edilmesi, d) yoğun sanayinin büyümesi ve deniz taşımacılığı (tekne için liman ve marinalar inşaatı dahil), e) geleneksel yetiştirme tekniklerinden vazgeçilmesiyle tarım alanlarında oluşan bozulma f)toprak erozyonu ve çölleşmenin etkiler g)hiçbir zaman olmamış sıklıkta olan orman yangınları ve çevre kirliliği. Ayrıca belediye kanalizasyonlarının da Akdeniz'in toplam kirliliğine %80 katkıda bulunduğu hayret verici (PAP/RAC, 2010:13).

Etkileri eşit derecede ciddi olmakla birlikte;

- a) Doğal habitatların ve kültürel açıdan önemli alanların azaltılması ve bozulması b) kıyılara sınırlı erişim c)kıyıların kalıcı olarak yeniden şekillenmesi d)toprağın verimliliğinin ve denizin zenginliğinin azalması e)deniz kirliliğinin artması ve denizin fakirleşmesi f)su kaynaklarının olmadığı bölgelerde tatlı suyun aşırı kullanımı.

Genel olarak Akdeniz kara ve kıyı peyzajında büyük bir kimlik değişimi yaşıyoruz.

Resim 2. Folegandros Adası, (Fotoğraf: Ilias Nokas)

4| Sorunla nasıl baş etmeli?

COE Avrupa Konseyi Peyzaj Sözleşmesi 5. Ve 6. Maddeleri'ne göre kara ve deniz peyzaj sorunlarıyla nasıl baş edileceği ile ilgili önlemler aşağıda verilmiştir;

Madde 5; Genel Önlemler

Her bir taraf:

- a) *'yasada peyzajları insanların paylaştıkları kültürel ve doğal mirasın çeşitliliğinin bir ifadesi ve kimliklerinin temeli olarak tanımak için*
- b) *6 ncı maddede belirtilen özel önlemlerin kabulü yoluyla, peyzaj korunması, yönetimi ve planlamasını amaçlayan peyzaj politikaları oluşturmak ve uygulamak için '*
- c) *'yukarıdaki b fıkrasında bahsedilen peyzaj politikalarının tanımlanmasına ve uygulanmasına ilgi duyan, genel, yerel ve bölgesel yetkililerin ve partilerin katılımı için prosedürler hazırlamak için'*

d) Peyzajın, bölgesel ve şehir planlama politikalarına ve kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalara, aynı zamanda peyzaj üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi olabilecek diğer politikalarına entegre edilmesi için

Madde 6 – Belirli önlemler

- A) Farkındalık arttırıcı
- B) Eğitim ve öğretim
- C) Tanımlama ve değerlendirme
- D) Peyzaj kalitesi hedefleri
- E) Uygulama

"Peyzaj politikaları yürürlüğe koymak için, her bir Taraf, korunması, yönetimi ve / veya peyzaj planlama amaçlayan araçları tanıtmak için taahhüt eder'.

Peyzaj savunmasızlığının kimliği ve değerlendirmesinin bir bölümü çağdaş peyzaj planlamasıyla birleşmiş çeşitli prosedürlerdir; mesela, a)sürdürülebilir değerlendirmeler b)çevresel etki değerlendirmesi ve c)alternatif seçeneklerin karşılaştırmalı değerlendirmesi

Bu fikir, bir sistemin bazı tehditler dolayısıyla zarar görmesi ve polişe ve karar vermek için güvenilir uzman bilgisi sağlamasını ve derecesini değerlendirir. (Golobic ve Beskvar Zaucer, 2010: 17).

Yukarıdaki tüm eylemlere ek olarak, yerel yönetimler en erken zamanda;

- Kendi bölgelerindeki kara ve deniz peyzajlarının tanımlamalı
- Tehlikede olan kara ve deniz peyzajlarını tanımlamalı
- İnsan faaliyetleri yüzünden tahrip olmuş/kaybolmuş önemli

- kara ve deniz peyzajlarının tespit etmeye çalışmalı
- Kara ve deniz peyzajlarını korumak, ışık tutmak, temiz tutmak ve üzerlerine yapılacak herhangi bir inşaatı yasaklamak için bir listenin ve taslağın acilen oluşturulması ve sonuçlandırılması
 - Hedeflenen eğitimler ile (peyzaj sözleşmesi önerileri başına) ve belirli farkındalık artırıcı katılımcı organizasyonlar aracılığıyla, (örneğin yerlilerin kendileri için önemli olan deniz ve kara peyzajlarını fotoğraflayabilecekleri fotoğraf yarışmaları düzenlemek) paydaşların katılımının teşvik edilmesi. Bu aktiviteler önemli bilgiler sağlayacak ve paydaş katılımını artıracaktır.

Resim 3. Malta'da taştan yapılmış tipik Akdeniz setti (korunmuş peyzaj karakteristiği)

Sorun ile daha doğrudan başa çıkmanın bir diğer yolu ise, 'yeşil peyzaj' veya 'yeşil-scape' (eko dostu, sürdürülebilir peyzaj tasarımı anlamına gelir) aracılığıyla daha çevre dostu olmaktır. Örneğin bahçivanlar bahçelerinde basit ancak o kadar da önemli birkaç

adımı takip ederek 'yeşil-scaping' uygulayabilirler. Örneğin Avrupa Çevre Konseyi'nin son broşüründe (2006) tavsiye ettiği gibi;

- Sağlıklı toprak yetiştirmek ve bakımını sağlamak (akıllı gübre kullanımı, LitusGo'nun 'Atık yönetimi' modülüne bakınız)
- Ekimi 'konuma özgü' işlem olarak gerçekleştirmek
- Akıllı sulama yöntemleri uygulamak
- Zarar verici böcek ve maddeler için bütüncül bir yaklaşım benimsemek
- Doğal çim bakımı uygulamak

Bibliyografi / önemli bilgi kaynakları

1. **Environmental Protection Agency - EPA, 2006.** "GreenScaping – The Easy way to a Greener, Healthier Yard", available at: www.epa.gov/greenschapes
2. **Golobic, M. and Beskvar Zaucer, L. 2010.** "Landscape Planning and Vulnerability Assessment in the Mediterranean." Regional Activity Center for the priority Actions Programme. Available at: <http://www.pap-thecoastcentre.org/pdfs/Landscape%20Vulnerability.pdf>
3. **Coastal Landscape Analysis and Modelling Study-CLAMS,** available at: <http://www.fsl.orst.edu/clams/>
4. **European Landscaping Convention (CoE, 2000),** available at: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/176.htm>
5. **PAP/RAC, 2010.** "Thematic Study- Outstanding Landscapes in the Mediterranean", Split 2010
6. **SOED, 2009.** "State of the Environment and Development in the Mediterranean" - 2009 (SOED), UNEP-MAP, Plan Bleu
7. **ΧΑΤΖΗΣΤΑΘΗ Α. ΚΑΙ ΙΣΠΙΚΟΥΔΗ Ι., 1995.** "Προστασία της Φύσης και Αρχιτεκτονική Τοπίου." ΓΙΑΧΟΥΔΗ-ΓΙΑΠΟΥΛΗ Ο.Ε, Θεσσαλονίκη 1995.

www.litusgo.eu

2012

ISBN set 978-9963-720-65-1

ISBN 978-9963-720-77-4